Eduskunnan hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

Asia: U 21/2017 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Schengenin tietojärjestelmän (SIS) muuttamisesta

MAAHANMUUTTOVIRASTON LAUSUNTO EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNNALLE

Lausuntopyyntö koskee kolmea Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusehdotusta eli niin sanottuja SIS-poliisiyhteistyö-, SIS-rajatarkastus- ja SIS-palautusasetusehdotusta. Maahanmuuttovirasto lausuu ennen kaikkea SIS-palautusasetusehdotuksesta, joka vaikuttaa voimaan tullessaan asetusehdotuksista eniten Maahanmuuttoviraston toimintaan. Muista asetusehdotuksista nostetaan esiin muutama Maahanmuuttoviraston tehtäväkenttään liittyvä seikka.

SIS-palautusasetus on palauttamista koskevaa uutta sääntelyä. Siinä säädetään Schengenin tietojärjestelmän käytön ehdoista ja menettelyistä EU:n alueella laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamisen osalta. Ehdotuksen mukaan jäsenmaiden tekemät palautuspäätökset tallennetaan SIS-järjestelmään. Tällä pyritään parantamaan ja tehostamaan jäsenvaltioiden välistä tiedonvaihtoa palautuksiin liittyvissä asioissa. Kyseessä on hyödyllinen uudistus Maahanmuuttoviraston toiminnan kannalta.

SIS-järjestelmässä näkyvät toisten jäsenvaltioiden tekemät palautuspäätökset todennäköisesti mahdollistaisivat esimerkiksi käännyttämispäätösten tekemisen ulkomaalaislain 148 §:n 1 momentin 11 kohdan perusteella nykyistä useammin. Kyseisen kohdan käännyttämisperusteena on kolmansien maiden kansalaisia koskevien maasta poistamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun neuvoston direktiivin 2001/40/EY 1–3 artiklassa tarkoitettu toisessa EU-jäsenvaltiossa tehty maasta poistamispäätös. Tässä yhteydessä on huomioitava, että SIS-palautusasetuksen voimaan tulo ei tarkoittaisi toisessa jäsenvaltiossa tehdyn palautuspäätöksen ehdotonta tai automaattista tunnustamista muissa jäsenvaltioissa eikä uusien palautusperusteiden luomista. Jäsenvaltiot voisivat edelleen paitsi tunnustaa toisen jäsenvaltion tekemän palautuspäätöksen niin myös tehdä oman palautuspäätöksen tai siirtää henkilön jäsenvaltioon, joka on tehnyt SIS-järjestelmään merkityn palautuspäätöksen olemassa olevien säännösten nojalla.

SIS-palautusasetuksessa säädetään jäsenvaltioiden välisestä tietojen vaihdosta sekä neuvottelu- ja kuulutusmenettelyistä esimerkiksi tilanteissa, joissa henkilö, jonka osalta on tehty kuulutus palautuspäätöksestä, tavataan toisen jäsenvaltion ulkorajalla poistumassa jäsenvaltioiden alueelta (art 6) tai joissa palautuspäätöksensä osalta kuulutettu henkilö tavataan toisen jäsenvaltion ulkorajalla saapumassa jäsenvaltioiden alueelle (art 8A) tai joissa jäsenvaltio on myöntämässä oleskelulupaa henkilölle, josta toinen jäsenvaltio on tehnyt palautuspäätöskuulutuksen, johon liittyy maahantulokielto (art 8B) tai joissa

PL 18, 00581 Helsinki
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720

PB 18, 00581 Helsingfors
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720

P.O. Box 18, FI-00581 Helsinki, Finland
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720

palautuspäätöskuulutus on tehty henkilölle, jolla on toisen jäsenvaltion myöntämä voimassa oleva oleskelulupa (art 8D).

SIS-rajatarkastusasetusehdotuksen 24 artiklassa käsitellään puolestaan maahantulokieltoa koskevan kuulutuksen tekemistä. Artiklan mukaan jäsenvaltion tulee varmistaa, että kuulutus saatetaan voimaan heti kun kolmannen valtion kansalainen on poistunut jäsenvaltioiden alueelta. Myös rajatarkastusasetuksen 26A, 26B, 26C ja 26D artikloissa käsitellään jäsenvaltioiden välistä lisätietojen vaihtoa ja neuvottelumenettelyä, joilla on vaikutusta Maahanmuuttoviraston tehtäviin.

SIS-poliisiyhteistyöasetuksen 32 artiklaan sisältyy mahdollisuus tehdä haavoittuvassa asemassa olevaa henkilöä koskeva kuulutus. Artiklan mukaan kuulutus voitaisiin tehdä haavoittuvassa asemassa olevasta henkilöstä, jota pyritään estämään matkustamasta hänen suojelemisekseen konkreettisen ja ilmeisen vaaran olemassa ollessa. Asetuksen johdanto-osan 18 kohdan mukaan tällaisessa asemassa voisivat olla henkilöt, joita uhkaa pakkoavioliitto, ympärileikkaus, ihmiskauppa tai lasten ollessa kyseessä osallistuminen aseelliseen konfliktiin, järjestäytyneen rikollis- tai terroristiryhmän toimintaan. Tällaista kuulutusta voisi olla mahdollista käyttää esimerkiksi tapauksissa, joissa henkilölle on myönnetty kansainvälistä suojelua esimerkiksi ympärileikkauksen uhan perusteella.

Maahanmuuttovirasto viittaa lopuksi UMA-tietojärjestelmään edellytettävien muutosten kustannusvaikutusten osalta aiemmin 16.3.2017 hallintovaliokunnalle asiasta lausumaansa.

Ylijohtaja Jaana Vuorio

Ylitarkastaj Sanna Ubani

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Maahanmuuttovirasto 25.10.2017 klo 14:29. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta